

SVENSKT NÄRINGSLIV

Konjunkturrapport

Tulloron fördröjer återhämtningen

JUNI 2025

Innehåll

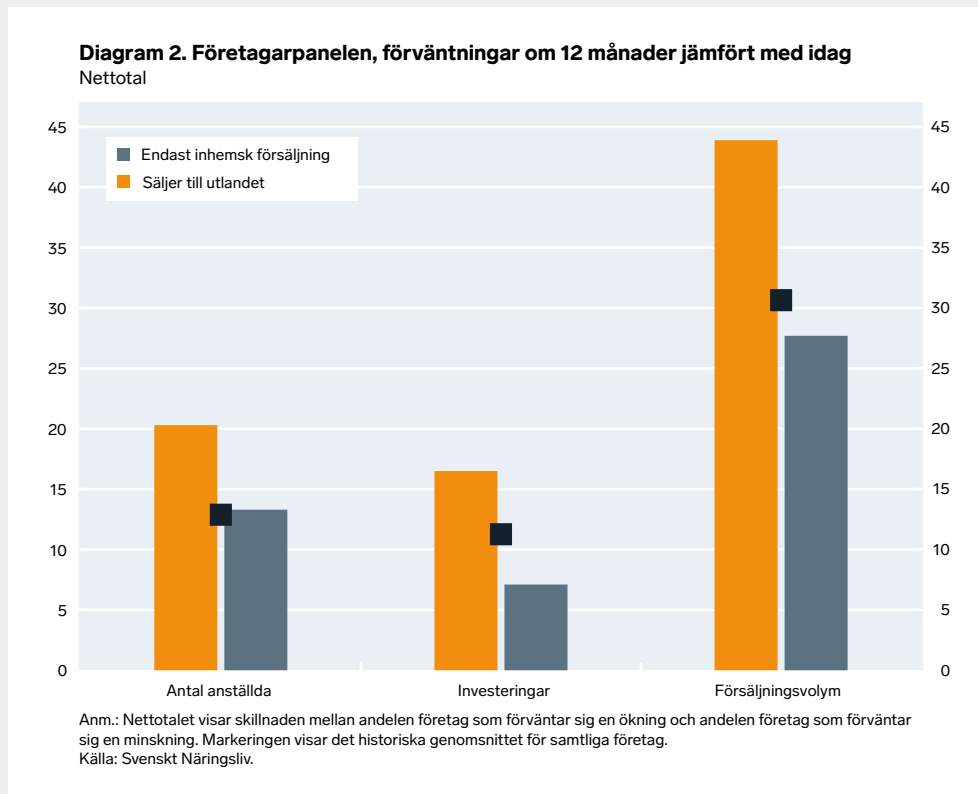
Sårbart läge för många företag	2
Osäkerheten i den globala ekonomin påverkar företagen	5
Mer utdragen lågkonjunktur	7
Kan Sverige lära av Irlands framgångar med att locka utländska direktinvesteringar?	11
Avvaktande anställningsplaner	13
Företagens lönsamhet, skatteanstånd och konkurserna	15
Fler räntesänkningar att vänta	17

Sårbart läge för många företag

Sverige har befunnit sig i lågkonjunktur under lång tid. Många företag och hushåll har drabbats hårt av de senaste årens kostnadsökningar och vikande efterfrågan. Det svaga konjunkturläget syns i Svenskt Näringslivs näringslivsindikator som fortfarande befinner sig under 100-strecket (se diagram 1). Indikatorn visar att Svenskt Näringslivs medlemsföretag har upplevt ett sämre stämmingsläge än normalt i cirka tre års tid.

I det andra kvartalets företagarpanel har företagens bedömning av nuläge och framtidsutsikter när det gäller försäljning, investeringar och anställningsplaner delats upp på företag som säljer till utlandet och företag som endast har inhemsk försäljning. Det är tydligt att en större andel av de företag som endast säljer till den inhemska marknaden vittnar om svagare framtidsutsikter jämfört med de som säljer till utlandet (se diagram 2).

Denna skillnad mellan olika typer av företag bottnar sannolikt i två delar. De senaste åren har byggindustrin och många konsumentnära branscher som endast säljer till den inhemska marknaden drabbats hårt av kostnadsökningar och svag efterfrågan. Läget i dessa branscher är därmed nedtryckt redan i utgångsläget. Många exportorienterade företag har å sin sida lyckats bättre de senaste åren, delvis till följd av att en försvagad krona har gett en kostnadsmässig konkurrensfördel i förhållande till andra länder.

Den senaste tidens tullutspel och geopolitiska oro påverkar näringslivet. De relativt sett svagare framtidsutsikterna bland företag som enbart verkar på hemmamarknaden och därmed inte på ett direkt sätt drabbas av ökade tullnivåer indikerar att osäkerhetsaspekten för hushåll och företag är ett stort problem. Förmodligen är osäkerheten i sig mer hämmande för den ekonomiska aktiviteten än de direkta effekterna av ökade handelshinder. Detta syns också i ett sjunkande konsumentförtroende, både i Sverige och i många andra länder, efter att handelskonflikten började eskalera. Sannolikt går därför många av de tidigare hårt drabbade konsumentnära branscherna mot ytterligare en tid av svagt efterfrågeläge.

Den skjuts till tillväxten som många trodde skulle komma av de redan genomförda räntesänkningarna har än så länge uteblivit. Osäkerheten om framtida handelshinder och ryckighet på de finansiella marknaderna gör att hushåll och företag skjuter på sina konsumtions- och investeringsbeslut. Därmed dröjer den konjunkturåterhämtning som tidigare bedömdes inträffa i närtid till senare under 2025. Först under nästa år väntas BNP-tillväxten ta mer ordentlig fart.

Svensk BNP växer med 0,7 procent 2025 och 2,8 procent 2026 (se nyckeltalstabellen).¹ Sverige förblir därmed i lågkonjunktur även bortom prognoshorisontens slut 2026. I och med att företagen förblir avvaktande till att nyanställa personal kommer arbetslösheten endast sjunka i långsam takt. 8,4 procent av arbetskraften bedöms fortsatt vara arbetslösa under 2026.

Inflationstrycket har minskat betydligt men det finns fortfarande tendenser till förhöjd prisökningstakt i vissa produktgrupper. En svagare global efterfrågan i kombination med den senaste tidens kronförstärkning bör leda till ett avtagande inflationstryck. Å andra sidan kan utbudsstörningar till följd av tullkonflikterna och stopp i leverantörskedjor orsaka ett uppåtttryck på inflationen. De ökade försvarssatsningarna och ett eventuellt större inflöde av kinesiska varor till Europa försvårar bedömningen av inflationsutvecklingen och därmed även Riksbankens räntebana. I prognosen gör Riksbanken två ytterligare sänkningar under året och styrräntan lämnas därefter oförändrad på 1,75 procent under hela 2026.

Nyckeltalstabell, nuvarande prognos jämfört med februariprognosen

	2024	2025	2026
BNP, procentuell årsförändring	1,0 (0,6)	0,7 (1,8)	2,8 (2,8)
Arbetslöshet, procent av arbetskraften	8,4 (8,4)	8,7 (8,7)	8,4 (8,1)
KPIF, procentuell årsförändring	1,9 (1,9)	2,3 (2,0)	1,7 (1,8)
Styrränta, procent vid årets slut	2,75 (2,75)	1,75 (2,00)	1,75 (2,00)

Källor: SCB, Riksbanken och Svenskt Näringsliv.

¹ Information till och med den 30 maj har beaktats i de redovisade prognossiffrorna.

Osäkerheten i den globala ekonomin påverkar företagen

Läget i den globala ekonomin är mycket osäkert. De senaste månadernas amerikanska tullutspel gör att ingen vet vilka spelregler som kommer att gälla framöver. Denna oförutsägbarhet inom den internationella handeln påverkar både kapitalflöden och företags expansionsplaner. Investeringsviljan sjunker i näringslivet och hushållen avvaktar med större konsumtionsåtaganden. Tillväxten påverkas därmed negativt.

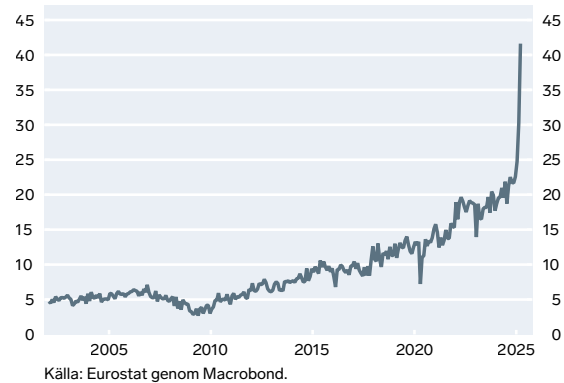
Det finns huvudsakligen två effekter av ökade tullar. Den direkta effekten handlar om att högre tullnivåer är skadliga för företagens möjligheter till specialisering, stordriftsfördelar och produktivitetstillväxt. I förlängningen gör begränsningar i handeln att vårt samlade välstånd utvecklas svagare. På kort sikt syns dock indikationer på att företagen har ökat takten i en del exportaktiviteter i syfte att förekomma höjningar av tullnivåerna. Exempelvis ökade EU:s export till USA kraftigt tidigare under våren (se diagram 3). En betydande del av ökningen bestod av läkemedelsexport från Irland, där flera amerikanska läkemedelsbolag har omfattande verksamhet.

Många bedömare av internationell ekonomi har den senaste tiden reviderat sina prognoser för global tillväxt. Internationella valutafonden justerade ned sin globala tillväxtprognos med en halv procentenhet för 2025. Liknande tendenser syns i bedömningar från näringslivet i OECD-länderna. 37 procent av medlemsländernas näringslivsorganisationer bedömer att handelshindren minskar nationell tillväxt med 0,25–0,5 procentenheter medan hela 60 procent tror att de negativa effekterna blir i storleksordningen 0,5–1 procentenheter.²

Nedrevideringarna grundar sig dock inte bara i de direkta effekter som höjda tullnivåer har på internationell handel. Den ökade osäkerheten om framtiden är en minst lika stor orsak till de försämrade tillväxtutsikterna. Denna mer indirekta effekt av handelshindren påverkar investeringsviljan hos både företag och hushåll. Osäkerheten har också manifesterats i turbulens på de finansiella marknaderna (se diagram 4). Sammantaget gör farhågan om ökade handelshinder att tillväxten i de flesta delar av världen blir lägre framöver.

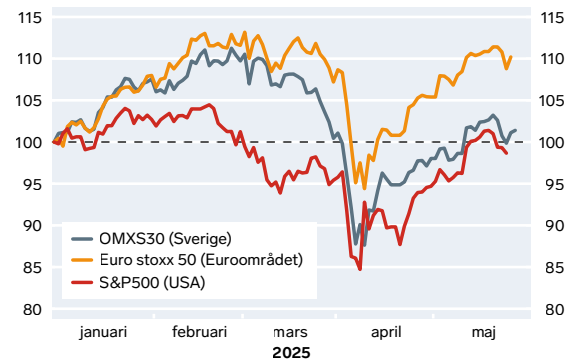
Diagram 3. EU:s handelsbalans mot USA för tillverkade varor

Miljarder EUR, säsongrensade månadsvärden

Diagram 4. Börsutveckling under 2025

Index 2025-01-01=100

² Se Spring 2025 Economic Policy Survey från Business at OECD (BIAC).

Prognosantaganden

I prognossiffrorna i denna rapport antas att de generella amerikanska tullnivåerna kommer att ligga något högre än före handelskonflikternas utbrott, men ändå lägre än vad som föreslagits i de mest långtgående utspelen på senare tid. Tullarna på specifika produktgrupper, så som stål- och aluminium samt fordon och fordonsdelar bedöms kvarstå på högre nivåer. Dessa tullar omfattar främst varor där den amerikanska administrationen vill se en ökad inhemsk produktion.

Nya handelspolitiska utspel väntas fortsatt bidra med volatilitet på de finansiella marknaderna. Även EU och Kina antas införa och/eller behålla tullar som är på en högre nivå än tidigare år. Frammot hösten och under 2026 förväntas dock tullnivåerna ha normaliserats på de nya nivåerna och företag och hushåll börjar långsamt kunna ställa in sig på de nya förutsättningarna som kommer att råda i den internationella handeln.

Tullnivåer och handelsbegränsningar kan komma att bli både högre och lägre än vad som förutsätts i prognosen. Det gör det mycket svårt att bedöma konjunkturutvecklingen framöver. Det är också möjligt att Europa i högre takt kommer att försöka ingå nya frihandelsavtal med andra regioner och länder än USA. Det kan komma att mildra effekterna av en minskad handel med USA. Osäkerheterna är således många men en sak är säker – den globala handelskartan och förutsättningarna för frihandel är på väg att ritas om.

I USA har tillväxtutsikterna reviderats ned betydligt mer än på många andra håll i världen. Statsskulden och de offentliga budgetunderskotten är stora, vilket nyligen gjorde att kreditvärderingsinstitutet Moody's sänkte USA:s kreditbetyg. USA betalar redan mer i räntekostnader än vad som går till försvaret. En försämrad kreditvärdighet leder normalt till högre upplåningskostnader och försämrat förtroende på finansiella marknader. Detta syns delvis i att dollarn har försvagats med nästan tio procent mot euron sedan årsskiftet.

Det finns trots allt ljusglimtar i delar av den globala ekonomin, däribland Europa. Vissa sentimentsindikatorer bland industriföretagen har förbättrats, tvärt emot vad man skulle kunna befara i och med osäkerheten kring handelsutvecklingen. Inköpschefsindex (PMI) för tillverkningsindustrin har sedan årsskiftet stigit i exempelvis Tyskland, Italien, Frankrike och Sverige.³ Till viss del kan det förbättrade stämningläget ha att göra med den tidigare läggning av export som syns i diagram 3 ovan.

Dessutom kommer sannolikt den försvarsuppbyggnad som nu har påbörjats i många europeiska länder bli en drivkraft för ökad tillväxt. Initialt är det osäkert hur flaskhalsar i termer av produktionskapacitet och tillgång till arbetskraft påverkar hastigheten i utbyggnaden, men på längre sikt kommer de ökade försvarssatsningarna bidra till ett högre efterfrågeläge inom många industribranscher. Det är således en mix av konjunkturella och strukturella faktorer som påverkar europeisk tillväxt framöver.

³ Vid tidpunkten för skrivandet av denna rapport har siffrorna för svensk industri-PMI för maj ännu inte publicerats. De släpptes den 2 juni.

Mer utdragen lågkonjunktur

Under de senaste åren har Sverige genomgått en turbulent period präglad av pandemin, hög inflation och snabbt stigande räntor. Inflationschocken har urholkat hushållens realinkomster och samtidigt drivit upp företagens produktionskostnader. Det har lett till negativa konsekvenser för den svenska ekonomin som har fastnat i en långvarig lågkonjunktur. Under 2024 började inflationen återgå mot mer normala nivåer, vilket möjliggjorde flera räntesänkningar från Riksbankens sida. BNP-siffrorna för det första kvartalet 2025 pekar dock på en svag inhemsk efterfrågan i inledningen av året. På senare tid har även den tilltagande osäkerheten kring USA:s handelspolitik på nytt skapat oro.

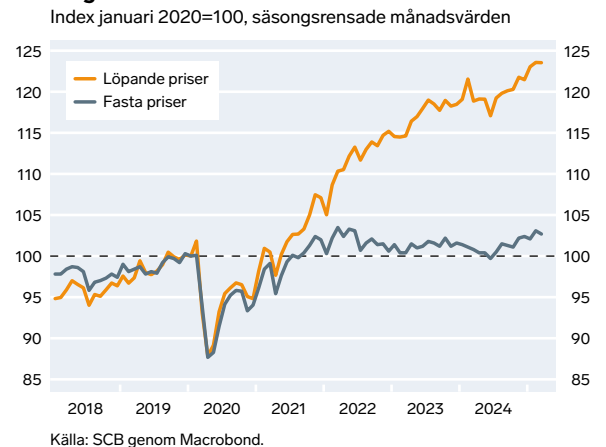
Svenska företag påverkas negativt av begränsningar i den internationella handeln då export och import motsvarar över 50 procent vardera av BNP. De direkta effekterna av höjda tullar är i sig problematiska, men det är framför allt den ökade osäkerheten som väntas tynga den ekonomiska aktiviteten framöver. Osäkerheten riskerar att lägga sig som en våt filt över företagens investeringsbeslut och hushållens konsumtionsbenägenhet. Detta återspeglas i indikatorer över hushållens stämningsläge (se diagram 5). Bland företagen syns än så länge inte lika tydliga negativa tendenser.

Sedan 2021 har konsumtionen i fasta priser i princip utvecklats sidledes (se diagram 6). Svenska hushåll konsumerar därmed ungefär lika stora volymer nu som för några år sedan. I ett historiskt perspektiv är det ovanligt med en så utdragen period av svag konsumtionstillväxt. Ser man däremot till konsumtionen i löpande priser så blir bilden annorlunda. Sedan inflationsvågen började byggas upp har hushållen spenderat alltmer, och konsumtionsutgifterna har vuxit betydligt snabbare än normalt. Prisökningarna innebär dock att dessa ökade utgifter inte motsvarar samma volymtillväxt som tidigare. Hushållen betalar mer, men får färre varor och tjänster i utbyte.

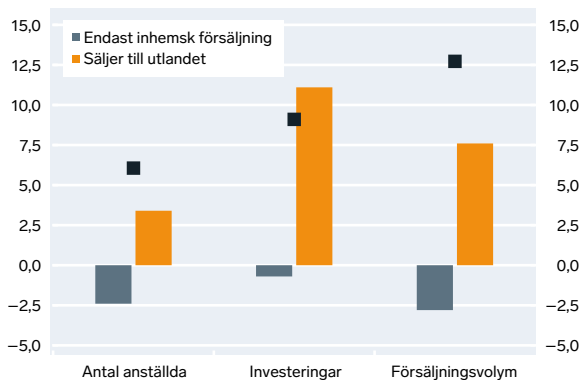
Diagram 5. Konjunkturbarometern

Diagram 6. Hushållens konsumtion

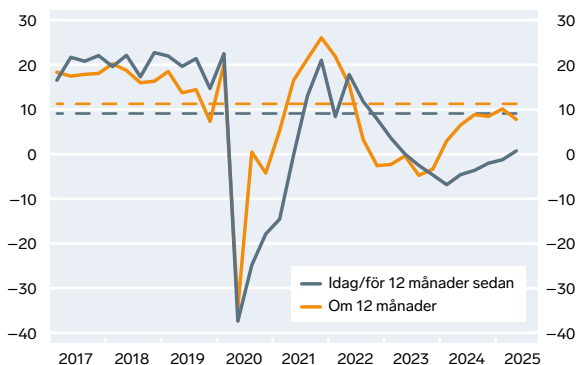

Diagram 7. Företagarpanelen, nulägesbedömning jämfört med för 12 månader sedan
Netttotal

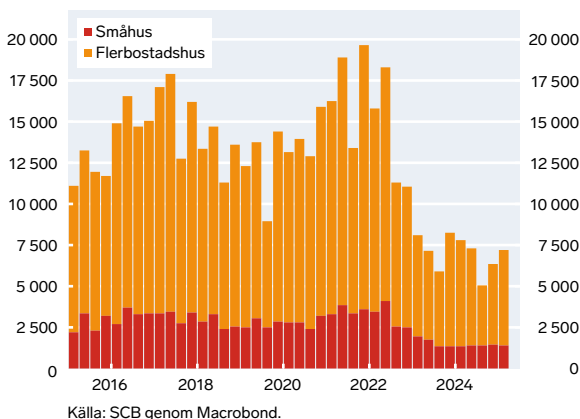
Anm.: Nettotalet visar skillnaden mellan andelen företag som anger en ökning och andelen företag som anger en minskning. Markeringen visar det historiska genomsnittet för samtliga företag.
Källa: Svenskt Näringsliv.

Diagram 8. Företagarpanelen, investeringar
Netttotal, kvartalsvärden

Anm.: Streckade linjer avser historiska genomsnitt.
Källa: Svenskt Näringsliv.

Diagram 9. Påbörjad nybyggnation av bostäder
Antal lägenheter, månadsvärden

Källa: SCB genom Macrobond.

Den lägre inflationen bidrar till att reallönerna nu stiger i snabbare takt, vilket i sin tur stärker hushållens köpkraft. För hushåll med bostadslån innebär dessutom de sjunkande bolåneräntorna att en större del av inkomsterna kan användas till konsumtion. Att prisökningstakten förblir på en stabil nivå är därför en viktig förutsättning för starkare konsumtionsutveckling framöver.

I Svenskt Näringslivs företagarpanel bedömer de medlemsföretag som endast har inhemsk försäljning att nuläget är svagare jämfört med de som säljer till utlandet (se diagram 7). Dessa företag är ofta verksamma inom konsumentnära branscher som har drabbats hårt av både pandemin och de senaste årens kostnadschock. Med konsumenterna som nu av allt att döma blir mer avvaktande till följd av det osäkra omvärldsläget, kommer återhämtningen inom dessa branscher skjutas ytterligare på framtiden.

Även om effekterna av handelskriget ännu inte har satt fullt avtryck på exportsektorn lär den ökade osäkerheten medföra att flera företag omvärderar sina expansionsplaner. Det innebär att vissa investeringar skjuts på framtiden, medan de satsningar som ändå genomförs i mångt och mycket syftar till att anpassa verksamheten till den nya handelspolitiska miljön som förväntas råda framöver. Det påverkar konjunkturåterhämtningen negativt och är oroväckande för den långsiktiga tillväxten.

Nivån på kapacitetsutnyttjandet i industrin är jämförelsevis låg, vilket indikerar ett dämpat behov av investeringar på kort sikt. I Svenskt Näringslivs företagarpanel syns också ett svagt nuläge för investeringstillväxten. Nettotalet för investeringarna jämfört med ett år sedan är tydligt under det historiska genomsnittet och framtidsplanerna har sjunkit tillbaka något (se diagram 8). En del skillnader finns mellan olika industrier. Försvarsindustrin och närliggande sektorer uppvisar stora investeringsbehov och förbereder sig på att skala upp kapaciteten för att möta den ökade efterfrågan. Andra sektorer i den svenska ekonomin kommer däremot avvakta med större investeringar tills dess att osäkerheten har skingrats.

Sedan mitten av 2022 har det minskade bostadsbyggandet tyngt den svenska BNP-utvecklingen. Högre produktionskostnader och lägre bostadspriser har påverkat byggaktiviteten negativt. Trots att den senaste tidens statistikutfall visar att raset i bostadsbyggandet nu ligger bakom oss, är de höga byggkostnaderna i förhållande till bostadspriserna problematiska för många byggföretag. Även om vissa tecken på återhämtning kan skönjas inom byggindustrin är det fortfarande långt kvar innan bostadsbyggandet når tidigare nivåer (se diagram 9).

Exportsektorn är den del av ekonomin som har varit mest motståndskraftig under nuvarande lågkonjunktur. Det är delvis en effekt av den svaga kronan. Delar av den exportinriktade industrin har kunnat upprätthålla, eller till och med öka sina produktionsvolym, trots att efterfrågan från omvärlden har varit dämpad. Nu har kronan stärkts sedan början av året, framför allt gentemot dollarn. Sannolikt kommer därmed exporten inte få samma kronskjuts som tidigare.

Industriföretagens orderstockar är på lägre nivåer än tidigare år men det senaste halvåret har bedömningen av exportorderingen ökat (se diagram 10). Det har delvis att göra med att viss export har tidigare lagts för att förekomma högre tullnivåer framöver. Trots en relativt god exportaktivitet hittills i år kommer de mer protektionistiska inslagen i den globala handelspolitiken, i form av höjda tullar och ökade handelshinder, att innebära en svagare exportutveckling än under tidigare konjunkturåterhämtningar.

Den amerikanska marknaden är viktig för svenska företag. Av den totala svenska varuexporten går cirka tio procent till USA. En del varugrupper är mer betydande än andra (se tabell 1). Trots att Sverige handlar mycket med USA så bedöms de indirekta effekterna av handelstullarna via osäkerhetskanalen vara större än de direkta effekterna av att handeln blir dyrare. Att de direkta effekterna av ökade amerikanska tullar på svensk export bedöms bli hanterbara, beror på att majoriteten av handeln sker med Europa, där de nordiska grannländerna och Tyskland är våra huvudsakliga handelspartners.

Diagram 10. Exportorderingång och orderstock i tillverkningsindustrin

Tabell 1. Varuhandel mellan Sverige och USA 2024

Procent

Varugrupper	Varuimport från USA som andel av total varuimport i respektive varugrupp	Varuexport till USA som andel av total varuexport i respektive varugrupp
0 Livsmedel och levande djur	0,5	1,3
1 Drycker och tobak	2,4	13,7
2 Råvaror, icke ätbara, utom bränslen	2,3	5,4
3 Mineral bränslen, smörjolja, elström	9,1	3,4
4 Animaliska och vegetabil. oljor och fetter	0,0	1,4
5 Produkter av kemiska och närstående industrier	7,9	10,9
6 Bearbetade varor, i huvudsak efter material	1,5	6,0
7 Maskiner och apparater samt transportmedel	2,4	12,5
8 Diverse färdiga varor	4,2	10,3

Källa: SCB.

Tabell 2. Försörjningsbalans

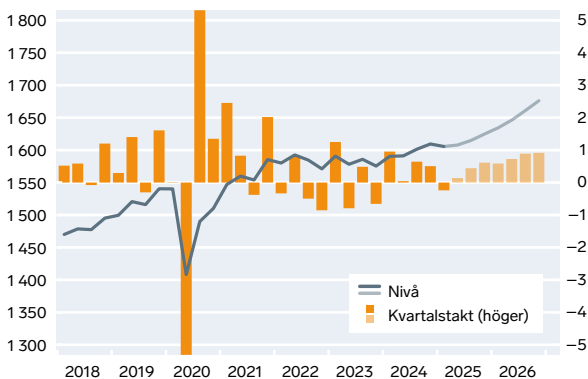
Procentuell årsförändring

	2024	2025	2026
BNP	1,0 (0,6)	0,7 (1,8)	2,8 (2,8)
Privat konsumtion	0,6 (0,2)	0,6 (2,0)	2,5 (3,2)
Offentliga konsumtion	1,3 (1,2)	0,7 (1,6)	2,3 (1,9)
Fasta bruttoinvesteringar	0,2 (-1,3)	-3,2 (2,7)	3,2 (4,8)
Export	2,0 (2,1)	4,4 (2,5)	3,4 (2,8)
Import	2,2 (2,2)	1,9 (3,4)	3,1 (3,6)
Lagerbidrag	0,5 (0,5)	-0,4 (0,2)	0,0 (0,0)

Anm.: Prognosen i februari inom parentes.
Källor: SCB och Svenskt Näringsliv.

Diagram 11. BNP

Miljarder kronor i 2024 års priser respektive procentuell förändring, säsongrensade kvartalsvärden

Anm.: Kvartalstakten 2020Q2 var -8,6 % och 2020Q3 var 5,8 %.
Källor: SCB och Svenskt Näringsliv.

Till följd av den höga osäkerheten som de globala handelskonflikterna medför har BNP-utvecklingen i närtid reviderats ned. Även den svaga inledningen av året bidrar till lägre årstillväxt. Tidigare bedömningar utgick från att lägre inflation och genomförda räntesänkningar skulle bana väg för en konsumtionsdriven konjunkturåterhämtning redan i början av 2025. Den privata konsumtionen förväntas fortfarande vara den främsta drivkraften till att konjunktoren så småningom stärks, men återhämtningen har skjutits på framtiden (se tabell 2).

I prognosen bedöms osäkerheten avta under hösten och nästa år, i takt med att hushåll och företag anpassar sig till det förändrade omvärldsläget. Företagen förväntas då bli mer benägna att investera, samtidigt som hushållens framtidstro stärks. Konjunktoren förbättras successivt mot slutet av året, men en mer tydlig uppväxling i tillväxten dröjer till nästa år (se diagram 11). BNP-tillväxten väntas bli 0,7 procent 2025 och 2,8 procent 2026.

Kan Sverige lära av Irlands framgångar med att locka utländska direktinvesteringar?

De senaste årens lågkonjunktur har inneburit svag tillväxt i Sverige och i många andra avancerade ekonomier. Den låga tillväxttakten är dock inte enbart ett resultat av konjunkturläget utan följer även av en mer långsiktig och strukturell avmattning i BNP-utvecklingen.

Sedan finanskrisen har Sveriges BNP ökat med i genomsnitt 1,8 procent per år i reala termer. Under perioden från millennieskiftet fram till finanskrisen låg motsvarande tillväxttakt på 2,3 procent. Går man längre tillbaka, till åren efter fastighetskrisen på 1990-talet fram till millennieskiftet, uppgick den genomsnittliga tillväxten till drygt 3,5 procent per år.

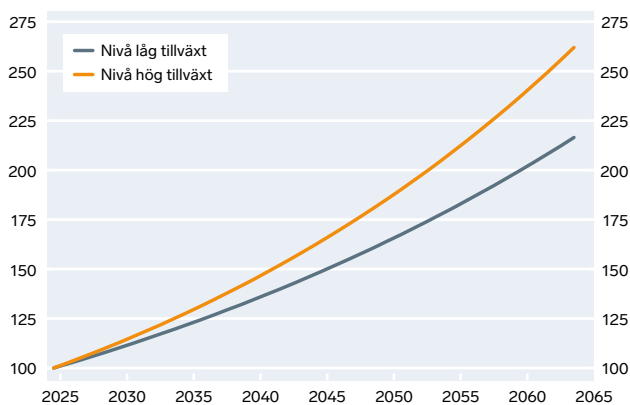
Även små skillnader i tillväxttakt, både över tid och mellan länder, ger stort utslag i BNP-nivåer och välbefinnande. Om ett lands ekonomi kontinuerligt förmår växa snabbare, om än med några enstaka tiondelar, kommer en ränta-på-ränta-effekt göra att den ackumulerade tillväxten blir betydligt större. I diagram 12 illustreras vikten av små tillväxtförändringar för att ett land över tid ska kunna nå en betydligt högre BNP-nivå.

Sveriges långsiktiga välbefinnandeutveckling har till stor del vilat på en stark exportsektor, som tidigt byggdes upp genom en kombination av hög innovationsförmåga och öppenhet mot omvärlden. På senare år har dock vårt relativa välbefinnande i termer av BNP per capita försvagats i förhållande till andra OECD-länder.

Ett land som gått i motsatt riktning är Irland, som uppvisat en exceptionellt stark tillväxt sedan 1990-talet. Till skillnad från Sverige saknade Irland länge en konkurrenskraftig exportindustri och var under lång tid ett av EU:s fattigaste länder, med hög arbetslöshet och negativ befolkningstillväxt. Den ekonomiska utvecklingen hämmades av en sluten och protektionistisk politik som fördröjde industrialiseringen. Först när Irland öppnade upp sin ekonomi och började attrahera utländska direktinvesteringar från framför allt USA kunde den negativa trenden brytas.

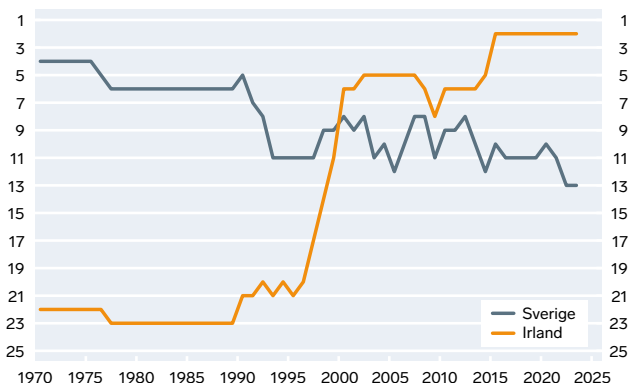
I början av 1970-talet hade Sverige den fjärde högsta BNP per capita-nivån inom OECD. Sedan dess har Sverige successivt tappat placeringar, och återfinns i dag på plats 13. Under samma tidsperiod har Irland klättrat från plats 22 till att numera ha näst högst BNP per capita bland samtliga OECD-länder (se diagram 13).

Diagram 12. BNP-nivå vid 2,0 respektive 2,5 procents årlig tillväxt
Indexerad nivå

Källa: Svenskt Näringsliv.

Diagram 13. Sverige och Irland i välbefinnandeligan
Placering bland OECD-länder baserat på köpkraftsjusterad BNP per capita i USD

Källor: OECD och Svenskt Näringsliv.

FÖRDJUPNINGSRUTA

Att många multinationella företag valt att etablera sig i Irland av skattemässiga skäl har förvisso inneburit att landets BNP-siffror överskattar den faktiska välståndsutvecklingen. En betydande del av de värden som skapas i den irländska ekonomin utgörs nämligen av vinster som i stor utsträckning tillfaller utländska ägare, trots att de genereras inom landets gränser.

Icke desto mindre har Irlands framgångar med att locka utländska direktinvesteringar haft flera avgörande och långsiktigt positiva effekter på landets samhälle och välbefinnande. Inte minst har de multinationella företagen varit en viktig motor för sysselsättning. I dag arbetar mer än var fjärde sysselsatt i ett utlandsägt företag, trots att dessa endast utgör omkring tre procent av det totala antalet företag i landet. Utöver de direkta jobben som skapats har de multinationella företagen även genererat omfattande indirekt sysselsättning inom olika stödnärningar.

De multinationella företagen har också spelat en avgörande roll för Irlands offentliga finanser genom att bidra med betydande skatteintäkter. Trots att landets bolagsskattesats under lång tid har varit en av de lägsta i Europa, utgör skatten på företagsvinster en ovanligt stor andel av de totala skatteintäkterna. Under de senaste åren har bolagsskatten stått för över 20 procent av Irlands totala skatteintäkter. Det är mer än dubbelt så mycket som OECD-genomsnittet på omkring 10 procent.

Dessa intäkter har i hög grad möjliggjort att Irland kunnat redovisa överskott i de offentliga finanserna under senare år, med undantag för pandemiperioden 2020–2021. Irland utgör därmed ett tydligt exempel på att en låg skattesats inte nödvändigtvis leder till lägre intäkter. Tvärtom är den irländska modellen ett bevis på hur en konkurrenskraftig och investeringsfrämjande skattepolitik kan attrahera utländskt kapital och i förlängningen generera högre skatteintäkter.

Irlands framgångar visar att även Sverige har potential att öka den ekonomiska tillväxten om vi lyckas stärka vår attraktionskraft. Genom ett ökat inflöde av kapital och företagsetableringar förbättras möjligheterna att finansiera nödvändiga satsningar så som utbyggnaden av försvaret och en modernisering av infrastrukturen. Den irländska modellen kan därför utgöra inspiration för Sverige vid utformning av reformer som syftar till att höja BNP och långsiktigt stärka välbefinnandet. I en kommande rapport från Svenskt Näringsliv som studerar den irländska tillväxtresan kommer några sådana förslag presenteras.

Avvaktande anställningsplaner

Läget på arbetsmarknaden har försvagats gradvis i takt med att lågkonjunkturen bitit sig fast i Sverige. Under fjolåret gick över 10 000 företag i konkurs, och man behöver gå tillbaka ända till 90-talskrisen för att hitta ett enskilt år med fler konkurser. Även under innevarande år har konkurstalen legat på en förhöjd nivå. Parallellt har antalet anställda som omfattas av varsel varit högre än normalt.

Den officiella statistiken från Arbetskraftsundersökningarna (AKU) har uppvisat stora svängningar de senaste månaderna, vilket försvårar möjligheten att urskilja tydliga trender. Sysselsättningen har ökat något jämfört med slutet av förra året, men arbetslösheten har förblivit på en hög nivå eftersom fler har ställt sig till arbetsmarknadens förfogande.

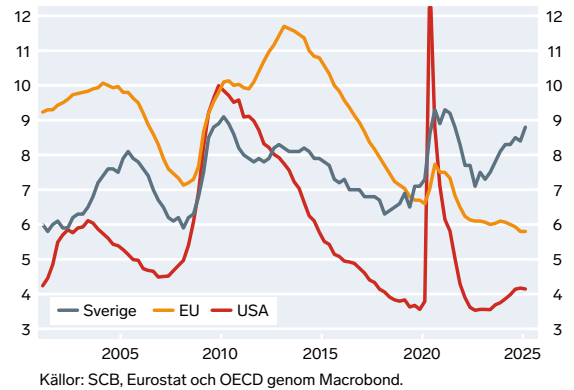
Antalet arbetslösa uppgår till nästan en halv miljon människor. I förhållande till arbetskraftens storlek är det en betydande andel i ett internationellt perspektiv (se diagram 14). Det är dessutom slående hur utvecklingen i Sverige och EU skiljer sig åt sedan åren före pandemin. Det senaste decenniet har arbetslösheten i EU minskat betydligt, medan den i Sverige i stället har ökat till en nivå på nästan nio procent.

Den höga arbetslösheten är delvis en konsekvens av att många företag har tvingats minska sin personalstyrka under lågkonjunkturen, men beror i ännu högre grad på strukturella faktorer. En av de främsta utmaningarna är den bristande matchningen mellan företagens kompetensbehov och de arbetssökandes kvalifikationer. Denna matchningsproblematik gör det svårt för många företag att rekrytera. Arbetslösheten riskerar därför att förbli på en hög nivå även när konjunkturen väl vänder.

I Svenskt Näringslivs företagarpanel signalerar företagen en avvaktande inställning till att anställa ny personal (se diagram 15). Anställningsplaner ligger visserligen nära det historiska genomsnittet, men mot bakgrund av hur utdragen lågkonjunkturen varit bör det snarare tolkas som ett tecken på svaghet. Den globala osäkerheten har gjort att många företag skjutit upp beslut om nyanställningar. Utan denna osäkerhet hade förväntningarna på framtida sysselsättning sannolikt varit mer optimistiska än vad de är i dag.

Diagram 14. Arbetslöshet

Procent av arbetskraften, 15–74 år, säsongrensade kvartalsvärden

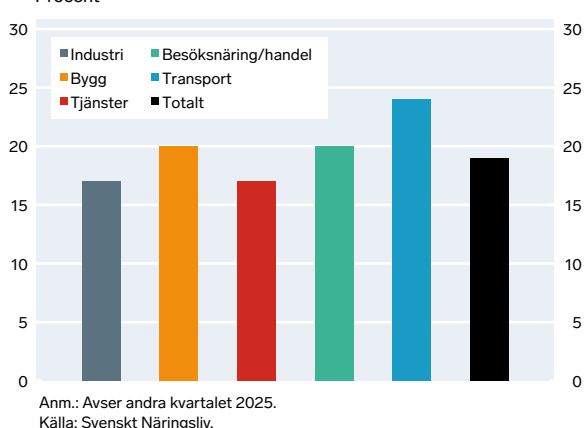

Diagram 15. Företagarpanelen, förväntningar om antal anställda om 12 månader

Nettotal, kvartalsvärden

Diagram 16. Andel företag i Företagarpanelen som ser risk för varsel eller uppsägningar inom sex månader
Procent

Tabell 3. Arbetsmarknadens utveckling

Procent, 15–74 år

	2024	2025	2026
Sysselsättning, procentuell årsförändring	-0,5 (-0,5)	0,4 (0,1)	0,8 (1,1)
Sysselsättningsgrad, procent av befolkningen	69,0 (68,9)	68,9 (68,8)	69,3 (69,4)
Arbetslöshet, procent av arbetskraften	8,4 (8,4)	8,7 (8,7)	8,4 (8,1)

Anm.: Prognosen i februari inom parentes.
Källor: SCB och Svenskt Näringsliv.

En positiv signal är att andelen företag som ser risk för varsel eller uppsägningar inom kommande sex månader har minskat något på senare tid. Inom näringslivet som helhet bedömer nu färre än vart femte företag att sådana risker föreligger (se diagram 16). Det är den lägsta andelen som noterats under de senaste tre åren. Högst är varselriskerna inom transportsektorn medan de är lägre inom industrin och de delar av tjänstesektorn som inte är lika beroende av fysiska kundkontakter.

Trots att varselriskerna har dämpats något lär en hel del exportföretag skjuta upp planerade nyanställningar i väntan på hur de globala handelskonflikterna utvecklas. Även inom den inhemska handeln och besöksnäringen bidrar det försvagade konsumentsentimentet till ökad försiktighet, vilket fördröjer rekryteringsbeslut. Mot denna bakgrund bedöms sysselsättningstillväxten bli dämpad framöver, och det dröjer till nästa år innan det syns en mer tydlig ljusning på arbetsmarknaden. Arbetslösheten bedöms i genomsnitt uppgå till 8,7 procent i år och 8,4 procent nästa år (se tabell 3).

Företagens lönsamhet, skatteanstånd och konkurserna

De senaste årens ekonomiska chocker har påverkat både företag och hushåll i grunden. Under pandemin och de efterföljande åren med hög inflation, användes tillfälliga skatteanstånd som en krisåtgärd. Syftet var att underlätta för sunda och livskraftiga företag med tillfälliga likviditetsproblem.

Trots att den värsta inflationsproblematiken sedan en tid tillbaka har klingat av, är de högre prisnivåerna här för att stanna. För många företag har detta inneburit betydande kostnadsökningar, vilket i kombination med den svaga konjunktoren har pressat lönsamheten. Som en följd har konkurserna ökat. Nedan beskrivs lönsamhetsutvecklingen i näringslivet, skatteanstånden efter pandemin och dess betydelse för antalet konkurser.

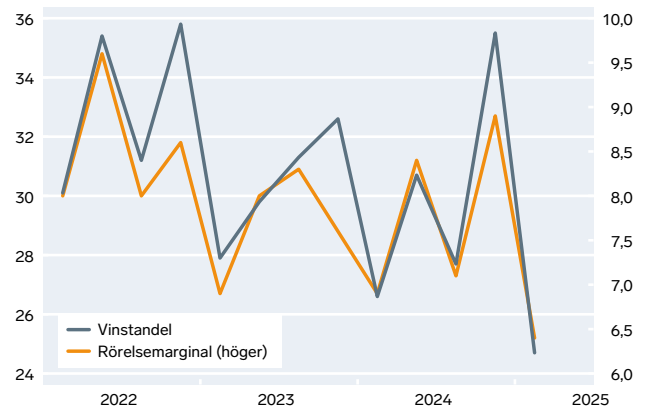
Minskande lönsamhet i näringslivet

Under inflationskrisen hävdades det vid upprepade tillfällen att företagen lyckades göra stora vinster genom att vältra över sina ökade kostnader på konsumenterna. Det påstods även att näringslivet inte bara lyckades upprätthålla sin lönsamhet, utan i många fall även förbättra den, på bekostnad av hushållen.

Som tidigare beskrivits av bland annat Svenskt Näringsliv och SCB, indikerar den samlade bilden av flera olika lönsamhetsmått att många företag visserligen lyckades öka sina marginaler i samband med återhämtningen från pandemin, men att lönsamheten därefter försämrades.⁴

Enligt SCB:s senaste statistik för första kvartalet 2025 låg både vinstandelen och rörelsemarginalen för näringslivet som helhet på den lägsta nivån på över tre år (se diagram 17).

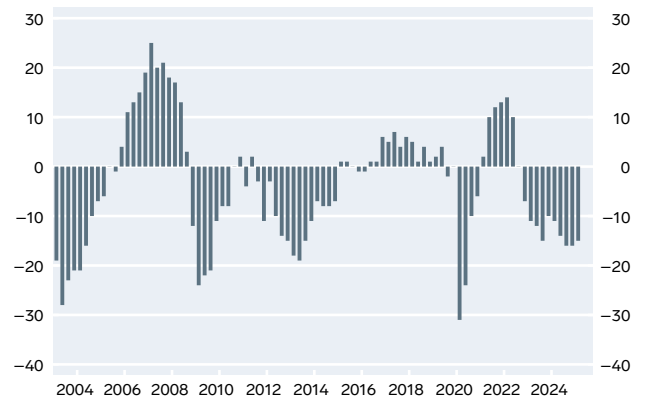
Diagram 17. Näringslivets vinstandel och lönsamhetsomdöme
Procent, kvartalsvärden

Källa: SCB (Ekonomisk statistik på kvartal).

Den svaga lönsamheten inom näringslivet bekräftas även av Konjunkturinstitutets företagsundersökningar. I tio kvartal i följd har andelen företag som bedömer sin lönsamhet som dålig överstigit andelen som uppger att den är god (se diagram 18).

Diagram 18. Företagens lönsamhetsomdöme
Nettotal, säsongsrensade kvartalsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

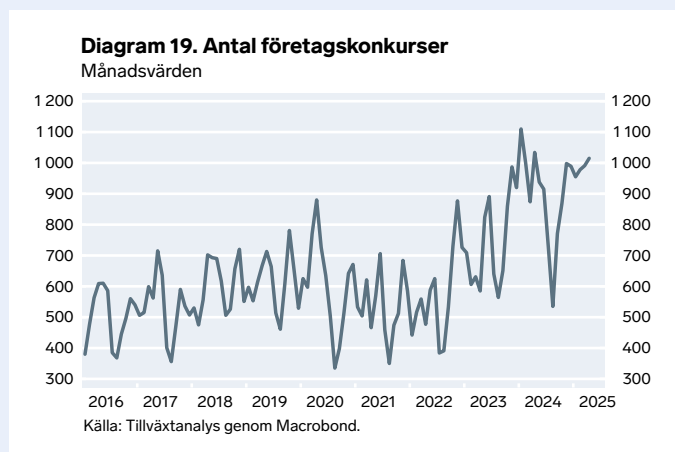
⁴ Se Svenskt Näringslivs rapport Näringslivets lönsamhet – Utvecklingen under inflationskrisen (2024) och SCB:s publikation Sveriges ekonomi – statistiskt perspektiv, nr 5 2025.

Skatteanstånden börjar bli problematiska för många företag

Den försämrade lönsamheten är en kombination av det svaga efterfrågeläget och att kostnadsbördan har ökat för många företag. Det rör sig om ökade kostnader för bland annat insatsvaror, personal, lokaler och räntor. Effekterna har varit särskilt tydliga inom byggsektorn och flera konsumentnära branscher, där konkursnivåerna har stuckit ut. Restaurangbranschen är ett tydligt exempel, där företag har haft svårt att kompensera för stigande priser på livsmedel och andra kostnadsökningar genom motsvarande prishöjningar mot kund.

Situationen är särskilt allvarlig för företag med hög skuldsättning. Många av de verksamheter som drabbades hårt under pandemin sitter fortfarande med tillfälliga skatteanstånd. Den likviditet som skatteanstånden bidrog med under de akuta faserna av krisen har nu omvandlats till soliditetsproblem för en del företag. Skuldbördan har därmed ökat i vissa branscher.

Sannolikheten att hamna på obestånd, och i förlängningen sättas i konkurs, är betydligt högre hos företag som har tillfälliga skatteanstånd jämfört med övriga företag visar en tidigare studie från Svenskt Näringsliv (se faktarutan Skatteanstånd). Dessa företag är helt enkelt inte lika livskraftiga som andra företag. Av de aktiebolag som under april månad gick i konkurs hade cirka sju procent ett utestående skatteanstånd.⁵ Antalet konkurser är visserligen något färre nu än vid de högsta noteringarna under början av 2024 men de ligger fortfarande kvar på betydligt högre nivåer än normalt (se diagram 19).

I och med att konjunkturåterhämtningen har skjutits på framtiden kommer många verksamheter ytterligare en tid framöver tvingas göra svåra överväganden i väntan på en högre efterfrågan. Konkurser bland företag med tillfälliga anstånd kan därmed komma att öka på nytt. Fler konkurser riskerar i sin tur att förlänga den pågående lågkonjunkturen och försvåra återhämtningen på den svenska arbetsmarknaden. Utgångsläget med stora tillfälliga skatteanstånd gör därmed arbetsmarknaden mer sårbar den kommande tiden.

Sammantaget är det viktigt att utgå i företagets lönsamhet (likviditet) och skuldbörda (soliditet) för att skapa sig en uppfattning om hur tillväxt i produktion och konkurrenskraft utvecklas framöver. Det är också viktiga ingångsfaktorer i bedömningen av hur konkurser, varsel och arbetsmarknaden i stort förändras den närmaste tiden. Varken lönsamhetsomdömena i näringslivet eller de tillfälliga skatteanstånden talar för någon tydlig förbättring i arbetsmarknadsläget i närtid.

Skatteanstånd

Totalt har 161 miljarder kronor betalats ut i tillfälliga skatteanstånd och anstånden har hittills omfattat 63 500 företag.⁶ De utestående tillfälliga skatteanstånden uppgick i maj till 21 miljarder. Cirka 14 000 företag har idag skatteanstånd på i genomsnitt 1,5 miljoner kronor. Tillfälliga skatteanstånd är vanligast bland företag som är verksamma i hotell- och restaurangbranschen, handeln och byggsektorn.

De företag som har beviljats tillfälliga skatteanstånden har en betydligt lägre soliditet och vinstmarginal jämfört med liknande företag som inte har tillfälliga skatteanstånd. Skillnaderna ökar också efter pandemin, vilket visar att företagen med utestående skatteanstånd är mindre välmående än jämförbara företag utan anstånd.

Den skattade konkursrisken, baserat på data före pandemin, är högre för de företag som har tillfälliga skatteanstånd jämfört med övriga företag. Data efter pandemin visar att över 8 procent av alla företag med tillfälliga skatteanstånd gått i konkurs fram till 2022, vilket är betydligt fler än vad data före pandemin predikterar.⁷ Företag med tillfälliga anstånd hade därmed en högre konkursrisk redan före pandemin, men drabbades dessutom hårdare än övriga företag när pandemin kom.

Skatteanstånden är i sig sällan huvudorsaken till konkurser den senaste tiden. De kan däremot bidra till hur motståndskraftiga en del företag är gentemot efterfrågefall och eventuella branschspecifika svårigheter framöver. Fem år efter att de tillfälliga skatteanstånden infördes är de offentligfinansiella kostnaderna betydande. Riksrevisionen bedömer statens nettokostnad till cirka 10 miljarder kronor.⁸

⁵ Se konkursstatistiken från UC.

⁶ Se statistikportalen på Skatteverkets hemsida för mer uttömmande information om utvecklingen av de tillfälliga skatteanstånden.

⁷ Se rapporten Tillfälliga skatteanstånd – en tickande bomb? (2023) från Svenskt Näringsliv.

⁸ Se rapporten Tillfälliga anstånd med inbetalning av skatt (2025) från Riksrevisionen.

Fler räntesänkningar att vänta

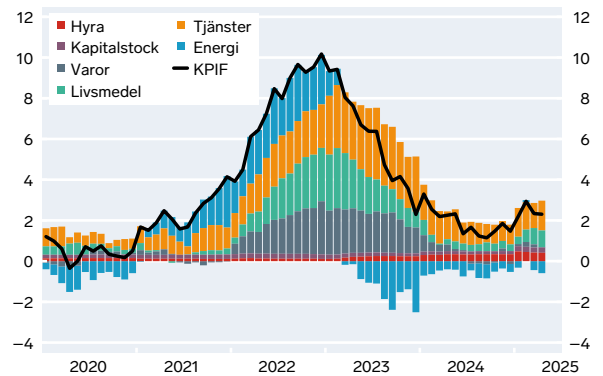
Efter att ha legat under två procent under stora delar av fjolåret var inflationstakten överraskande hög i inledningen av 2025. Flera faktorer bidrog till denna utveckling. En anledning är att den så kallade korgeffekten är större än normalt i år. Korgeffekten följer av förändrade konsumtionsmönster som påverkar priserna med viss eftersläpning.⁹ Detta i kombination med ovanligt stora hyresökningar vid årsskiftet kommer ha en förhöjande effekt på inflationen under resten av året. Därtill har stigande globala råvarupriser, framför allt på kaffe och kakao, inneburit högre livsmedelspriser i konsumentledet. Samtidigt har lägre energipriser haft en viss dämpande inverkan på den samlade prisutvecklingen (se diagram 20).

Det är fortfarande för tidigt att fullt ut bedöma konsekvenserna av den tulldramatik som utspelar sig mellan USA och omvärlden. Handelstatistiken pekar emellertid på ovanligt stor varuexport från EU till USA den senaste tiden (se diagram 21). I mars månad, det vill säga innan Donald Trump tillkännagav kraftigt höjda tullar mot omvärlden, uppnådde EU:s varuexport till USA den högsta nivå som hittills uppmätts. Det är en indikation på att amerikanska företag har försökt förekomma tullarna genom att bygga upp lager av insatsvaror. En betydande del av ökningen bestod av läkemedellexport från Irland, där flera amerikanska läkemedelsbolag har omfattande verksamhet.

Parallellt har EU:s import av kinesiska varor ökat, om än inte lika dramatiskt. Det ökade inflödet från Kina kan komma att sätta viss press nedåt på priserna i Europa, vilket i sin tur kan bidra till att dämpa inflationen även i Sverige. Hur pass bestående förändringarna i handelsmönster blir beror ytterst på vilken nivå tullsatserna slutligen landar på.

Diagram 20. Bidrag till KPIF-inflationen

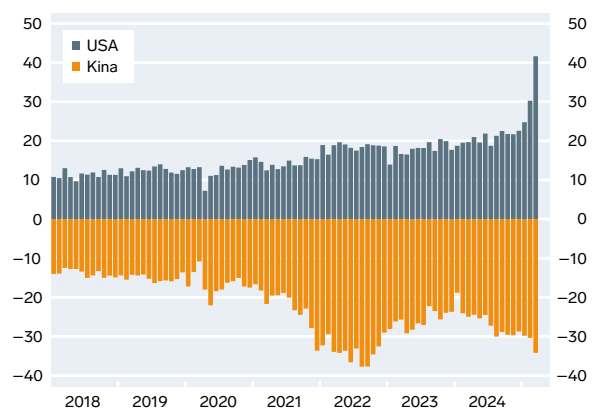
Approximativa bidrag i procentenheter, månadsvärden

Källa: SCB genom Macrobond.

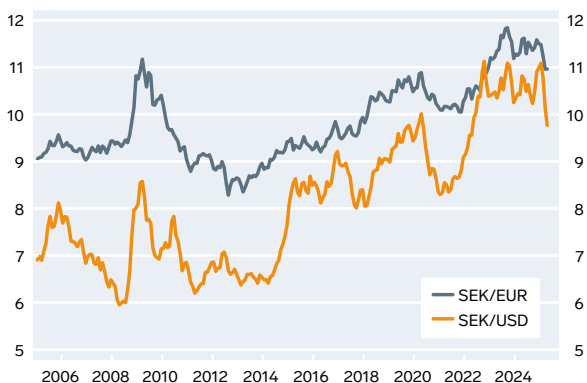
Diagram 21. EU:s handelsbalans mot USA och Kina för tillverkade varor

Miljarder euro, säsongrensade månadsvärden

Källa: Eurostat genom Macrobond.

⁹ Varje månad samlar SCB in prisuppgifter på ett stort antal varor och tjänster som konsumeras i Sverige. Denna korg av varor och tjänster ska avspegla vad en genomsnittlig svensk konsument köper. En vara eller tjänst som köps mycket av har stor vikt i mätningen, medan en vara eller tjänst som köps mindre av får mindre vikt. En gång per år uppdaterar SCB vad som ska ingå i korgen. Vid det månadsutsläppet för inflationen kan förskjutningar i korgens innehåll få betydelse för den månatliga inflationsutvecklingen.

Diagram 22. Kronkurs
SEK per valutaenhet

Anm.: Högre värde innebär svagare krona.
Källa: Macrobond.

Tabell 4. Inflation och styrränta

Procent

	2024	2025	2026
KPIF	1,9 (1,9)	2,3 (2,0)	1,7 (1,8)
KPIF exkl. energi	2,7 (2,7)	2,8 (2,3)	1,7 (1,8)
Styrränta vid årets slut	2,75 (2,75)	1,75 (2,0)	1,75 (2,0)

Anm.: Prognosen i februari inom parentes.
Källor: SCB, Riksbanken och Svenskt Näringsliv.

Att inflationen under de senaste månaderna har legat över målet samtidigt som arbetsmarknaden och tillväxten varit svag, ställer Riksbanken inför en svår avvägning. Risken för en ihållande hög inflation måste vägas mot faran att lågkonjunkturen blir ännu mer långvarig. Riksbankens tidigare kommunikation har präglats av en försiktig hållning, där man velat invänta effekterna av handelskonflikterna och de redan genomförda räntesänkningarna på inflation och konjunktur. På senare tid har man dock signalerat en ökad beredskap att sänka räntan ytterligare om det skulle behövas.

Till skillnad från hur växelkursen vanligtvis utvecklas i perioder av hög osäkerhet har den svenska kronan hittills under året stärkts mot både den amerikanska dollarn och euron (se diagram 22). Denna förstärkning kan sannolikt förklaras av en kombination av flera faktorer.

Dels tyder mycket på att marknaden i högre grad än tidigare prisar in risker kopplade till att hålla amerikanska dollar, vilket har lett till en viss omallokering från amerikanska tillgångar till europeiska. Dels kan fundamentala faktorer spela in, såsom Sveriges starka statsfinanser och en relativt omfattande försvarsindustri jämfört med andra länder, vilket gör kronan attraktiv för internationella investerare.

Mot bakgrund av att kronan ur ett längre perspektiv fortfarande får anses vara förhållandevis lågt värderad, finns det utrymme för en fortsatt förstärkning under prognosperioden. Samtidigt bör man ha i åtanke att växelkurser tenderar att fluktuer kraftigt över tid, vilket kan innebära rörelser i båda riktningarna.

Vår bedömning är att inflationen kommer att ligga kvar över målet under stora delar av året, men att det underliggande pristrycket gradvis är på väg att avta. Den globala osäkerheten bidrar till att dämpa prisutvecklingen, liksom den senaste tidens förstärkning av kronan. Riksbanken väntas sänka räntan vid det kommande penningpolitiska mötet i juni, och efter sommaren genomföra ytterligare en sänkning ner till 1,75 procent för att understödja den svaga konjunkturen. Risken för att det skulle elda på inflationen bedömer vi som låg.

www.svensktnaringsliv.se

Storgatan 19, 114 82 Stockholm

Telefon 08-553 430 00

Tryck: Arkitektkopia AB, Bromma, 2024